

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗМІСТУ ОСВІТИ**

**ПРОГРАМИ
з позашкільної освіти**

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ НАПРЯМ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту

Київ

УДК ____
ББК ____
П ____

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
лист Міністерства освіти і науки України
від 02. 04. 2012 р. №1/11-4294

Рекомендовано вченою радою Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова від 26. 06. 2009 р. (протокол № 12)

Рекомендовано педагогічною радою Українського державного центру позашкільної освіти
від 10. 01. 2012 р. (протокол №1)

Загальна редакція :

Ткачук В. В.

Авторський колектив :

Артюх В. В., Білай І.А., Вартовник В.О., Василянська І. О., Вихренко Т.О., Дейдиш Л.А.,
Джуріна Г.П., Єрьоміна Т. М., Кухтіна В. А., Малега А. В., Монарх Є. Ю.,
Остафейчук О. В., Педоренко О.В., Савельєва Н.Г., Ткачук В.В., Ткачук І.О.

Рецензенти :

Мельник О.Й., заступник голови Київського осередку Національної хореографічної спілки
України, президент БО «Ансамбль танцю «Вітамінічки»;

О. В. Литовченко, завідувач лабораторії діяльності позашкільних закладів Інституту
проблем виховання НАПН України, канд. пед. наук, докторант Інституту проблем
виховання НАПН України

П Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : художньо-
естетичний напрям / Артюх В. В., Білай І.А. та ін. – К., 2012. – с. 154

У збірнику представлено програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних
закладів з художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти (декоративно-ужитковий та
хореографічний профілі).

Видання розраховано на педагогічних працівників позашкільних і загальноосвітніх
навчальних закладів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, спеціалістів, які
займаються питаннями позашкільної освіти.

ББК _____

ISBN _____

© Авторський колектив, 2012

© Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, 2012

© Український державний центр позашкільної освіти, 2012

ВСТУП

Духовна сила нації, її міць, морально-патріотичний потенціал народу залежать від того, наскільки збережені, глибоко усвідомлені й відчуті всі культурні, духовні здобутки минулих поколінь.

Ідея національно-патріотичного виховання особистості втілена у державних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції національного виховання та інших нормативних і науково-методичних матеріалах, що спрямовують оновлення освітнього процесу в Україні.

Позашкільна освіта має значні важелі збереження народних традицій, виховання патріотичних почуттів учнівської молоді, виховання та розвитку інтелектуальних і творчих здібностей особистості на основі культури і мистецтва українського народу, народних традицій, залучення дітей та молоді до духовних надбань, здатна задовольнити різноманітні потреби особистості у творчій самореалізації, забезпечити її інтелектуальний, духовний та фізичний розвиток.

Позашкільні навчальні заклади володіють безмежними можливостями для художньо-естетичного виховання дітей та підлітків. Заняття в них відкривають кожному із вихованців простір для розвитку ініціативності і самостійності, формують соціально-педагогічні умови для розвитку творчих та інтелектуальних здібностей учнів, зокрема, їх художньої уяви. Значення цих занять важко переоцінити, оскільки саме в ранньому віці у дітей закладається основа до високого художньо-естетичного смаку, любові до художньої творчості, бажання займатися мистецькими видами діяльності.

Саме у середовищі національної культури з використанням надбань традиційної педагогіки можливе успішне розв'язання проблеми формування творчої, всебічно розвиненої особистості з високим рівнем національної самосвідомості. Особливу роль відіграє декоративно-ужиткове мистецтво в естетичному, моральному та трудовому вихованні молодого покоління.

До збірника програм, які підготовлені педагогічними працівниками регіональних позашкільних навчальних закладів і опрацьовані Українським державним центром позашкільної освіти, увійшли програми для гуртків хореографічного та декоративно-ужиткового мистецтва художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти.

У програмах реалізується компетентнісний підхід до навчально-виховного процесу у гуртках та творчих об'єднаннях художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти, визначається виховний вплив хореографічного та українського декоративно-ужиткового мистецтва як засіб духовного та морального розвитку особистості, формування національної самосвідомості учнів та виявлено педагогічні умови, закономірності і тенденції формування національно-патріотичних рис особистості засобами мистецтва.

Використання народного декоративно-ужиткового мистецтва у педагогічному процесі сприяє поглибленню знань з історії та розвитку культури України, збагаченню і урізноманітненню практичної діяльності вихованців. Кожен вихованець повинен не тільки мати чіткі уявлення про зміст декоративно-ужиткового мистецтва та сформований художній смак, але і оволодівати техніками виконання окремих його видів. Кожен виріб, який виконується завжди вручну, зберігає творчий характер праці і є неповторним витвором мистецтва.

Необхідно зважати і на те, що діти, які займаються в колективах хореографічного та декоративно-ужиткового мистецтва, окрім звичайних уроків ведуть активну мистецьку діяльність, беруть участь у різноманітних фестивалях, та конкурсах, концертних програмах, виставках-конкурсах, змаганнях, зустрічаються з відомими митцями-хореографами, народними майстрами, членами творчих спілок.

Тим вагомішою у справі навчання і виховання дітей стає роль педагога позашкільного навчального закладу, який обов'язково має врахувати вікові та індивідуальні особливості кожного вихованця, щоб найбільш повно розкрити, а потім і реалізувати його таланти та здібності.

Тож можна стверджувати, що теоретичні здобутки та практичний досвід авторів програм, які вміщені у цьому збірнику, є вагомим внеском у багаторічні надбання української системи освіти і рекомендуються до вивчення та практичного застосування у мережі навчальних закладів України.

ПРОГРАМА з хореографії

Початковий, основний та вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Танцювальне мистецтво є невичерпним джерелом збагачення особистості. Завдяки систематичній хореографічній освіті учні набувають не лише професійних навичок, а розвивають почуття колективізму, працелюбності, зібраності, витримки, чуйності, почуття патріотизму, національної гідності, інтересу до історії рідного краю.

Танець є одним із доступних видів творчості, у якому синтезовані музичне та драматичне мистецтво, елементи пантоміми, живопису, скульптури. Він вчить вихованців красі та виразності рухів, сприяє загальному розвитку особистості. Заняття хореографією розвивають мислення і фантазію, виховують пластичну культуру, культуру руху, знайомлять дітей з найважливішими музично-хореографічними засадами.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами хореографії.

Основні завдання полягають у формуванні:

1. Пізнавальної компетентності, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються хореографічного мистецтва.
2. Практичної компетентності, що сприяє оволодінню навичками хореографічного мистецтва.
3. Творчої компетентності, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-почуттєвої сфери.
4. Соціальної компетентності, що сприяє вихованню дбайливого

ставлення до надбань світової, вітчизняної культури, мистецтва, духовних та матеріальних цінностей рідного краю народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення

Програма розрахована на 8 років навчання за трьома рівнями (початковий, основний та вищий), поєднує тренажні вправи з танцювальними рухами класичного, народно-сценічного, історично-побутового танцю.

До колективу приймаються фізично здорові діти віком від 6 до 16 років. Враховуються також творчі можливості кожної дитини.

Групи комплектуються з 15-25 осіб. Вони поділяються на концертні та підготовчі. Концертні групи формуються після 2-х років навчання; до них зараховуються найбільш здібні і добре підготовлені фізично діти. Вони вчать основний репертуар колективу, виступають на концертах, їздять на гастролі. Підготовчі групи дублюють, в основному, репертуар концертних, виступаючи на дитячих святах, ранках тощо.

Погодинне навантаження розподіляється: один рік початкового рівня навчання – по 1-й годині двічі на тиждень, перший-третій роки основного рівня навчання – по 2 години тричі на тиждень, перший та наступні роки вищого рівня навчання – по 3 години тричі на тиждень.

Навчання в хореографічному колективі допомагає вихованцям краще засвоювати матеріали багатьох шкільних предметів і навчальних курсів: «Хореографія», «Ритміка», «Музика», «Художня культура», «Фізичне навчання».

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти та передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 N 1123).

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст, порядок вивчення навчальних тем, розподіляти години за темами програми.

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Колективно-порядкові та ритмічні рухи	24	4	20
3.	Вправи для розвитку техніки танцю	96	8	88
4.	Музичні ігри і танці	12	-	12
5.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
6.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		144	14	130

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Колективно-порядкові та ритмічні рухи (24 год)

Постановка корпусу, рук, ніг, голови. Побудова і перебудова групи. Поняття колони, шеренги, інтервалу, кола, діагоналі. Музичні ігри та музичні завдання на слухання, аналіз танцювальної музики. Різноманітні образи музики: веселий, сумний, ліричний, ніжний, вольовий тощо.

Практична робота. Розвиток елементарних навичок координації рухів; виконання колективно-танцювальних вправ: фігурне крокування, побудови та перебудови на місці і в русі.

Музично-ритмічні вправи: прослуховування простої музики, плескання ритмічних малюнків; рухи в характері і темпі музики, початок і кінець рухів разом з музикою; передача музичного образу через рухи. Імпровізація під музику (вправа «У лісі»).

3. Вправи для розвитку техніки танцю (96 год)

Позиції ніг (I, II, IV). Положення рук. Напівприсідання. Стрибки. Підскоки. Опора. Робоча поза.

Практична робота. Вправи для розвитку техніки танцю: позиції ніг (I, II, IV); уклін (для дівчат і для хлопців); положення рук, напівприсідання і підняття на півпальці; стрибки по IV позиції; підскоки на місці і в русі з високо піднятими колінами.

Вправи на підлозі: розведення ступні із IV в I позицію, сидячи на підлозі: нахили до колін, розкривання ніг убік, нахили вперед до правої та лівої ноги; лежачи на підлозі: вправа «ножиці», «велосипед», «жабка»; «шпагат»: ліва, права нога, поперечний.

Танцювальні елементи: танцювальний крок з носка; перемінний крок; крок убік з напівприсіданням у IV позиції; крок із підскоком; винесення ноги на носок і п'ятку; *pas* галоп; *pas* польки; винесення ноги убік (опорна нога зігнута, корпус низько нахилений); українська «колупалочка»; приставні кроки убік; гуцульський крок; «чесалочка»; основний крок білоруського танцю; винесення ноги на п'ятку, м'ячик, IV і I позиції.

4. Музичні ігри і танці (12 год)

Практична робота. Проведення дитячих ігор для розвитку музично-слухового сприйняття: «Звірі і птахи», «Пташиний двір», «Кіт і миші», «Після дощу».

Танці: «Побіжимо і потанцюємо», «Галоп по колу», «Хочу – не хочу», «Чебурашка».

Виконання рухів танців: «Український танок», «Концертний вальс», «Мама», «Весела полька».

5. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

6. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Колективно-порядкові та ритмічні рухи	10	2	8
3.	Вправи для розвитку техніки танцю	112	6	106
4.	Музичні ігри	10	-	10
5.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
6.	Підсумкове заняття	2	-	2

Разом	144	10	134
-------	-----	----	-----

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Колективно-порядкові та ритмічні рухи (10 год)

Основні елементи класичного екзерсису біля станка. Вивчення колективно-танцювальних вправ: фігурне крокування, побудови, перебудови. Ритмічно-рухові вправи: темп, оплески і притупи. Поняття про затакт. Почуття контрасту звучання. Артистизм виконавців.

Практична робота. Колективно-танцювальні вправи: фігурне крокування (просування по діагоналі, колу, розходження парами, четвірками, крокування на високих півпальцях, п'ятках, з високо піднятими колінами); побудови «ланцюжка», «змійки», «равлика»; перебудова із колони в шеренгу крокуючи, із шеренги - в ланцюг тощо. Ритмічно-рухові вправи. Імпровізація під музику.

3. Вправи для розвитку техніки танцю (112 год)

Ознайомлення із класичним танцем. Вивчення екзерсису. Екзерсис біля станка. Екзерсис на середині зали. *Adagio* і *allegro*. Вивчення рухів і танцювальних комбінацій при постановці танців. Вивчення танців і їхніх рухів із репертуару ансамблю.

Практична робота. Екзерсис біля станка (обличчям до палиці): постановка корпусу, рук, ніг, голови; *demi plie*; *battement tendu*; *battement tendu jete*; *ronde de jamb par terr*; *passé par terre*; *sur le kou de pied*; *port de bras*; *soute*; положення голови; *releve*; I, II, III позиції рук; *port de bras*. Уклін кніксен – у дівчат. Уклін у хлопців. Вправи на підлозі: почергове підняття

ніг, перехід на «берізку»; робота над виворотністю паху; виконання вправ «дельфін», «шпагат», «місточок».

Вивчення танцювальних елементів. Російський танець: крок хороводу; крок із притупом; потрійний крок; припадання; притупи; присядка у хлопців із виведенням ноги вперед; плескання по стегнах, колінах.

Український танець: підготовка до «вірьовочки»; «вірьовочка»; «бігунець»; присядка «м'ячик» у IV позиції.

Білоруський танець: положення рук; галоп із притупом; присядка з винесенням ноги вперед на п'ятку.

4. Музичні ігри (10 год)

Практична робота. Музична гра для розвитку музично-слухового сприйняття «Гуси і вовк». Музично-ритмічні вправи «Хто краще стрибає», «Передавання хусточок».

5. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

6. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні

1	Вступне заняття	2	2	-
2	Музично-просторові вправи	24	2	22
3	Елементи класичного танцю	65	6	59
4	Елементи народно-сценічного танцю	50	3	47
5	Постановочна робота, репетиції	65	8	73
6	Експерсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
7	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	21	195

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Музично-просторові вправи (24 год)

Положення рук, вправи для рук. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців. Вправи для дівчат. Вправи для пластичності корпусу.

Практична робота. Виконання вправ у заданому стилі і характері українського танцю. Виконання основних кроків та рухів. Виконання вправ для хлопців. Виконання вправ для дівчат. Виконання вправ для пластичності корпусу.

3. Елементи класичного танцю (65 год)

Екзерсис біля палиці. Виконання рухів із правої, лівої ноги. Положення голови та кисті. Постановка корпусу. Положення рук у II позиції. Виворотність ніг.

Практична робота. Виконання вправ у I-й, V позиціях. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu*. *Battement tendu z demi plie*. *Battement jete*.

Battement jete, pike. Ronde de jamb par terre z port de bras (в поєднанні з прогинанням корпусу назад, вперед). *Battement fondu. Battement frappe. Passe* по V позиції. *Battement releve jend* (піднімання ноги на 90°). *Grand battement jete* по V позиції (по точках). *Battement developpe*.

Розтяжка на станку. *Releve* I, II, V позиції. Виконання вправ на середині зали. *Balanse*, поєднання з позиціями рук. Крок *pas couru* на місці, з просуванням уперед. Повторення I, II *port de bras. Arabesque* поза I, II. *Sisone*. Маленькі та великі стрибки. *Temp leve* вперед, рухи для корпусу, голови, рук, ніг. Обертання на місці на півпальцях. Вивчення *chaines*.

Allegro – стрибки. Відпрацювання раніше вивчених стрибків. *Pas assemble. Pas jete. Sisone simple*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Вивчення нових вправ. Поняття «*en face*» (прямо). Вивчення рухів українського та російського танців. Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu* (по V позиції, у 3-х напрямках). *Battement tendu z demi plie* (в поєднанні з напівприсіданням I, V позиції). *Petit battement tendu jete* (маленький викид ноги в точку в 3-х напрямках з V позиції). *Ronde de jamb par terre* (коло ногою по підлозі, вперед, назад на кожну чверть).

Battement fondu в положенні з I позиції, потім з V позиції. *Battement frappe* : легкий удар ступнею ноги об щиколотку в підлогу, на 45° убік. *Battement releve* (спочатку на 45, потім на 90°). *Battement releve* убік. *Grand battement jete* убік з паузами, уперед. *Port de bras*, повороти голови на рахунок чотири. *Releve*, I, V позиції. Розтяжка біля станка, шпагати, “хвиля”. *Pas balanse*. Вправи на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bas* (початкова форма). *Allegro* – стрибки: обличчям до станка, на середині зали. Положення рук і голови. 1. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe* – великий стрибок. *Ghangemetdepied* – маленький стрибок.

Рухи українського танцю: припадання, упадання, «вірьовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі.

«Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок з каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірьовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (65 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки».

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-

2.	Музично-просторові вправи	24	2	22
3.	Елементи класичного танцю	65	6	59
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	3	47
5.	Постановочна робота, репетиції	65	8	73
6.	Експерсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		216	21	195

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Музично-просторові вправи (24 год)

Положення рук, вправи для рук. Основні кроки та рухи. Вправи для хлопців. Вправи для дівчат. Вправи для пластичності корпусу

Практична робота. Виконання вправ у заданому стилі і характері українського, російського танців. Виконання основних кроків та рухів. Виконання вправ для хлопців. Виконання вправ для дівчат. Виконання вправ для пластичності корпусу.

3. Елементи класичного танцю (65 год)

Екзерсис біля палиці. Виконання рухів із правої, лівої ноги. Положення голови, кисті. Постановка корпусу. Положення рук. Виворотність ніг.

Практична робота. Виконання вправ у I-й, V позиціях. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu*. *Battement tendu z demi plie*. *Battement jete*. *Battement jete, pike*. *Ronde de jamb par terre z port de bras*. *Battement fondu*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Вивчення нових вправ. Поняття «*en face*» (прямо). Вивчення рухів українських, російських, білоруських, молдавських, прибалтійських, східних танців. Дріб: у такт, із-за такту, «горох», «трилисник». Дрібні «вистукування», «прямий дріб». У хлопчиків – різновид плескань і присядок, «повзунець», «млинок». Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu* (по V позиції, у 3-х напрямках). *Battement tendu* з *demi plie* (витягування ноги, з'єднуване з напівприсіданням I, V позиції). *Petit battement tendu jete* (маленький викид ноги в точку в 3-х напрямках з V позиції). *Ronde de jamb par terre* (коло ногою по підлозі. Вперед, назад на кожен чверть). *Battement fondu* (танучий) в положенні з I позиції, потім з V позиції. *Battement frappe* (легкий удар ступнею ноги об щиколотку). Спочатку в підлогу, потім на 45⁰ вбік. *Battement releve* (повільне піднімання ноги) спочатку на 45, потім на 90⁰. *Battement releve* убік. *Grand battement jete* спочатку також убік з паузами, потім вперед. *Port de bras*, голова направо, потім наліво на рахунок “чотири”. *Releve*, I, V позиції. Розтяжка біля станка, «шпагати», “хвиля”. *Pas balanse* (погойдування корпусу вбік). Виконання вправ на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bras* (початкова форма). *Allegro* – стрибки: обличчям до станка, на середині зали, додаючи положення рук і голови. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe*. *Ghangemetdepied*. Рухи українського танцю: «припадання», «упадання», «вірвовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі. «Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок з каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірвовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (65 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки» тощо.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі з професійними хореографами.

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Виконання вправ на півпальцях. Артистизм виконання хореографічного твору.

Практична робота. Виконання вправ на півпальцях.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Вивчення нових елементів екзерсису біля станка та на середині зали.

Практична робота. Виконання нових елементів екзерсису біля станка: Подвійне *battement tendu. Ronde de jamb par terre en de horse, en de . Petit battement surle dane cau – de – pied . Pass de bourre*. Розтяжка біля станка *port de bras* убік з руками II, III позиції, перегинання назад. Виконання нових елементів екзерсису на середині зали: I, II, III *port de bras*. III, IV *arabesque. Chaines* по діагоналі. Оберти по V позиції на місці. *Allegro* – стрибки. Повторення вивчених стрибків. Розучування нових: *pas glissade, sisson fermu, sisson ouverio, pas chasse*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Робота над технікою виконання вправ. Вивчення рухів українських (гуцульського), російських, білоруських, молдавських, прибалтійських, східних танців. У хлопчиків – виконання плескань і присядок. Створення танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V позиції. *Battement tendu. Battement tendu з demi plie. Petit battement tendu jete. Ronde de jamb par terre. Battement fondu. Battement frappe. Battement releve. Battement releve* убік. *Grand battement jete. Port de bras*. Повороти голови на рахунок “чотири».

Releve, I, V позиції. Розтяжка біля станка, шпагати, «хвиля». *Pas balanse*. Вправи на середині зали. Вальсова доріжка. Крок полонезу. I та II *port de bras* (початкова форма).

Allegro. Виконання стрибків обличчям до станка, на середині зали. Положення рук і голови. *Soute* I, V позиції, маленький стрибок. *Enchappe* – великий стрибок. *Ghangemetdepied* – маленький стрибок.

Виконання рухів українського танцю: припадання, упадання, «вірьовочка», *pas de bask*, «голубці» з притупом, «вихилясник». Присядки: проста, убік, розніжка на підлозі. «Свердло». Гуцульські кроки, обертання парами.

Рухи російського танцю: крок із каблука, «ключ» (простий, подвійний), «гармошка», «моталочка», «вірьовочка», «гусячий крок». Присідання з виданням правої, лівої ніг убік. Присядка-розніжка на підлозі. Плескання по стегну, гомілці.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців «Гопачок», «Веселі чобітки», «Аркан», «Дивний сон», «Естрадний», «Рок-н-ролл», «Частушки» тощо.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами.

Екскурсії з ознайомлення із природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Удосконалення техніки виконання вправ і рухів. Народний тренаж біля станка. Чергування уроків класичного та народного танців.

Практична робота. Виконання народного тренажу біля станка.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Нескладні комбінації в екзерсисі класичного танцю.

Практична робота. *Demi plie, grand plie. Battement tendu. Battement tendu jete pique. Ronde de jamb par terre. Battement tendu. Battement soutenu. Battement frappe. Ronde de jamb en terre. Petit battement. Battement developpe. Grand battement jete.*

Розтяжка на станку з *port de bras. Releve*, I, V позиції, нога в положенні *sur le son - de – pied*.

Виконання елементів екзерсису класичного танцю з використанням складних поз на середині зали. *Allegro*. Виконання стрибків у комбінаціях, у розміщених ракурсах. Розучування *pas de basque, pas amboite, pas de chat*.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Робота над технікою виконання вправ. Підготовка до «вірьовочки». «Вірьовочка». Різновиди «вірьовочок». Дробове вистукування. Техніка виконання «дрібушок». Різновиди обертання по діагоналі. Створення комбінацій і танцювальних етюдів на основі вивчених елементів.

Практична робота. *Demi grand plie* I, II, V, VI позиції. *Battement tendu* (з носка на каблук). *Battement tendu jete* каблучний. *Ronde de jamb par terre*. Підготовка до «вірьовочки». «Вірьовочка». *Battement developpe*. Дробове вистукування. *Battement fondu. Battement frappe. Grand battement*. Розтяжка під час стрибка.

Вправи на середині зали. Стрибки – ноги піджаті в VI позиції. «Моталочка» в комбінаціях. Різновидність «вірьовочок»: із «ковирялочкою», з переступанням, з *enchappe*, з «ножицями», виконання в комбінаціях. Робота над технікою виконання «дрібушок» у комбінаціях. Обертання по діагоналі, біг з чергуванням ніг. Обертання на середині зали по колу, у VI позиції.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців із репертуару колективу.

6. Експерсії, виставки, фестивали, конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Експерсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

Вищий рівень, третій і наступні роки навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Азбука музичного руху	14	2	12
3.	Елементи класичного екзерсису	182	18	164
4.	Елементи народно-сценічного танцю	50	8	42
5.	Постановочна робота, репетиції	66	8	58
6.	Експерсії, виставки, фестивали, конкурси	8	-	8
7.	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом		324	38	286

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання і зміст роботи творчого об'єднання. Організаційні питання. Техніка безпеки.

2. Азбука музичного руху (14 год)

Шліфування техніки виконання вправ і рухів. Народний тренаж біля станка. Чергування класичного та народного танців.

Практична робота. Виконання народного тренажу біля станка.

3. Елементи класичного екзерсису (182 год)

Нескладні комбінації в екзерсисі класичного танцю.

Практична робота. *Demi grand plie. Battement tendu, doubles. Battement tendu jete. Rond de jamb par terre з port de bras. Battement fondu. Battement frappe, doubles. Petit battement. Sur le cjb - de – pie. Grand battement jete.* Розтягнення з *port de bras. Releve.* Підготовка до піруетів.

Виконання маленького *exersis* для рівноваги, координації частини тіла із включенням танцювальних поз та *arabesque* на середині зали. *Allegro* – стрибки. Виконання стрибків у закінченій формі, в комбінаціях, у положенні з'єднаних рук.

Saute I, II позиції. *Pas assemble* (90⁰), вивчається з 2-го півріччя. *Pas jete. Sissonne symbol fermes, ouverte. Chanoement de pied. Pas glissade. Pas chasse.*

Pas emboite, почергове викидання ніг. *Pas de chat. Grand jete* по діагоналі, I, II, III.

Перекидне *jete*. Обертання *chaines* та *en dedans* по діагоналі. Обертання по листу за V позицією.

4. Елементи народно-сценічного танцю (50 год)

Відпрацювання техніки виконання рухів у танцях різних народів. «Голубці» в повороті, по діагоналі. Плескання, присядки. Розніжка в повітрі. «Повзунець». Ознайомлення з елементами італійського, циганського, іспанського танців.

Практична робота. Виконання рухів у танцях різних народів. *Flic-flac*. «Голубці» в повороті, по діагоналі.

Робота над технікою виконання плескань, присядок. Виконання розніжки в повітрі. Виконання «повзунця». Створення і виконання етюдів на основі рухів італійського, циганського, іспанського танців.

5. Постановочна робота, репетиції (66 год)

Робота над рухами і танцями з репертуару колективу.

Практична робота. Виконання танців з репертуару колективу.

6. Екскурсії, виставки, фестивалі. конкурси (8 год)

Проведення дитячих ранків, родинних свят, пізнавально-ігрових програм, конкурсів. Відвідування концертів хореографічних колективів художньої самодіяльності та професійних ансамблів. Зустрічі із професійними хореографами. Екскурсії на ознайомлення з природою, історією та культурою краю.

7. Підсумкове заняття (2 год)

Підсумки роботи творчого об'єднання. Звітний концерт. Відзначення кращих учнів.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- поняття колони, шеренги, інтервалу, кола, діагоналі;
- позиції ніг, положення рук;
- поняття «музична фраза», «затакт»;
- правила виконання ритмічно-рухових вправ та вправ на підлозі;
- елементи екзерсису;
- елементи класичного танцю;
- рухи українського, російського та білоруського танців;

- різновиди «вірьовочок», «моталочок» у комбінаціях;
- різновиди обертання по діагоналі.

Учні мають вміти:

- ритмічно ходити, легко бігати;
- змінювати рухи відповідно до характеру музики;
- передавати рухами та мімікою різноманітні за характером музичні образи;
- виконувати елементи класичного танцю;
- виконувати елементи народно-сценічного танцю, тренаж, танцювальні комбінації та етюди;
- виконувати елементи українського, російського, білоруського танців.

**ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ**

Інструменти музичні	Кількість
Акордеон	1 шт.
Баян	1 шт.
Фортепіано	1 шт.

Обладнання	Кількість
Бутафорський реквізит	До кожної постановки
Концертні костюми	По кількості учасників
Концертне взуття	По кількості учасників
Репетиційна форма	По кількості учасників
Репетиційне взуття	По кількості учасників

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Блок Л.Д. Классический танец: История и современность: вступ / Л.Д. Блок.– М.: Искусство, 1997.
2. Бондарчук Л.А. Методика хореографічної роботи в школі і позашкільному закладі / Л.А. Бондарчук. – К.: Музична Україна, 1985.
3. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. -М.: Искусство, 1963.
4. Васильева Е. Танец / Е. Васильева. – М.: Искусство, 1998.
5. Дени Г.. Все танцы: / Г. Дени., Л. Дассвиль.; сокр. пер. с фр.; [спец. ред. и сост. муз. материала Л. Онищенко]. – К.: Муз. Украина, 1993.
6. Ермолаев А. Сборник статей / А. Ермолаева. – М.: Искусство, 1994.
7. Красовская В.М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории: преромантизм / В.М. Красовская. – Л.: Искусство, 1993.
8. Мориц В. Э. Методика классического тренажа / В.Э. Мориц., Н.И. Тарасова., А.И. Чекрын. – Л.: Искусство, 1998.
9. Пасютинская В.М. Волшебный мир танца / В.М. Пасютинская. – М.: Просвещение, 1985.

ПРОГРАМА

Макраме

Основний рівень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Макраме є надзвичайно цікавим, стародавнім і одночасно сучасним видом декоративно-ужиткового мистецтва.

Метою програми є формування компетентностей особистості засобами мистецтва макраме.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. Пізнавальна компетентність, яка полягає у ознайомленні з одним із найцікавіших видів декоративно-прикладного мистецтва – макраме; українськими та традиціями, звичаями, символами інших народів.

2. Практична компетентність, яка полягає у оволодінні технікою макраме, формуванні вміння плести основні вузли і візерунки, виготовляти різноманітні вироби у техніці макраме.

3. Творча компетентність, яка забезпечує розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, вироблення індивідуального стилю роботи; майстерності при виконанні виробу, створення оригінальних виробів.

4. Соціальна компетентність, яка полягає у вихованні патріотизму, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй та народів; вихованні доброти, поваги, взаємодопомоги, культури праці.

Навчаючись у гуртку, учні ознайомлюються історією розвитку вузликового плетіння в різних країнах світу, в Україні, опановують мистецтво макраме від простого до складнішого, складають орнаментальні композиції, плетуть оригінальні декоративні вироби. Значна увага на заняттях приділяється розвитку фантазії, художнього смаку, творчої уяви учнів, вихованню доброти, поваги, взаємодопомоги, працелюбства.

Програма гуртка «Макраме» розрахована на роботу з учнями молодшого, середнього та старшого шкільного віку (7-16 років).

Програма передбачає навчання дітей в групах основного рівня протягом 3 років. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин: перший рік навчання – 144 години, другий і третій роки навчання – 216 годин (відповідно 4 та 6 годин на тиждень).

Теоретичне навчання тісно поєднується з практичною роботою.

Вихованці виконують як колективні роботи, так і індивідуальні творчі проекти, що сприяє розвитку їх творчих здібностей.

Під час навчання учні виготовляють різноманітні речі технікою макраме, якими можуть прикрашати свій побут, плести улюблені іграшки, робити різноманітні сувеніри, прикраси.

Підсумкові заняття доцільно проводити у формі міні-виставок, присвячених урочистим подіям; персональних виставок вихованців; конкурсів-змагань серед вихованців однієї групи; тематичних вікторин, кросвордів.

Якісним показником навчання є участь учнів у масових заходах, виставках, конкурсах, змаганнях.

Організовуючи заняття гуртка, слід дотримуватись техніки безпеки при роботі з предметами, які мають гострі краї, забезпечити гігієну праці дітей, дотримуватись режиму провітрювання приміщення.

У програмі враховано вимоги освітньої галузі «Естетична культура» Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. n 1123).

Програма є орієнтовною. Керівник колективу може вносити зміни та доповнення у її зміст. Кількість годин та їх розподіл за темами програми теж

є орієнтовними. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Основний рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	2	2	-
2.	Техніка макраме	4	2	2
3.	Основні та допоміжні вузли	28	8	20
4.	Плетіння виробів технікою макраме	76	12	64
5.	Макраме в художньому оформленні житла, фітодизайн	12	3	9
6.	Плетіння виробів за задумом вихованців	10	2	8
7.	Екскурсії, виставки, конкурси	10	-	10
8.	Підсумкове заняття	2	2	-
	Разом	144	31	113

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі у гуртку.

2. Техніка макраме (4 год)

Історія виникнення макраме в різних країнах світу. Поширення плетіння макраме на Україні. Майстри мистецтва макраме. Матеріали, інструменти та обладнання для плетіння.

Практична робота. Виготовлення твердої подушки, обтягнутої поролоном та тканиною. Підготовка ниток до роботи. Розрахунок довжини ниток. Кріплення ниток на основу різними способами: «замочком» знизу, «замочком» зверху, розширене кріплення, нерівне кріплення. Прийоми вкорочення довгих ниток. Вправи для засвоєння прийомів укорочення довгих кінців.

3. Основні та допоміжні вузли (28 год)

Основні вузли. Плоскі вузли: правосторонній та лівосторонній. Квадратний вузлик. Застосування квадратних вузлів. Кручений ланцюжок. «Шишка». «Піко» з квадратних вузлів. Вузол «фріволіте». Репсові вузли. Вузли з однієї нитки. Простий вузлик, «вісімка». Схеми плетіння вузлів і виробу. Схематичне зображення вузлів.

Допоміжні вузли: китайський вузол, орнаментальний вузол – «жозефіна». Поєднання вузлів у візерунки. Класичні візерунки: «листочок», «зигзаг», «ромб», «решітка», «сітка».

Прийоми для закінчення роботи: «торочки», вузол «капуцин», «чистий край», «китиці».

Практична робота. Плетіння різних ланцюжків з вивчених вузлів. Виконання вузла «шишка». Запис вивчених вузлів. Оформлення альбомів-пам'яток.

Плетіння допоміжних вузлів, візерунків, прийомів для закінчення виробів. Схематичне зображення вузлів. Запис вузлів, візерунків. Оформлення альбомів-пам'яток.

4. Плетіння виробів технікою макраме (76 год)

Використання різних матеріалів при виготовленні виробів технікою макраме. Розрахунок кількості і довжини ниток. Послідовність виготовлення робіт. Оформлення і оздоблення робіт.

Практична робота. Колективне складання схеми кашпо. Виготовлення колективних робіт. Індивідуальне складання схеми і плетіння кашпо, сувенірів, закладок. Плетіння репсових вузлів, вузлів «піко». Виготовлення полички для книг, панно для календаря.

Плетіння брелоків для ключів, футлярів для окулярів.

Плетіння жіночих прикрас: кулонів, п'ятипелюсткових квіток, сумочок для рукоділля, косметичок.

5. Макраме в художньому оформленні житла, фітодизайн

(12 год)

Поняття про фітодизайн. Поєднання макраме з природними матеріалами. Розміщення виробів макраме в сучасних квартирах. Оздоблення побутових речей. Вибір кольору у сучасному інтер'єрі.

Практична робота. Плетіння різноманітних ваз для фітодизайну. Виготовлення і оздоблення композицій: «Зима», «Весна», «Літо», «Осінь». Плетіння серветок під гарячий посуд, панно для рушничків, ложок, панно-кашпо, кошик для солодошів тощо (за вибором вихованців).

6. Плетіння виробів за задумом вихованців (10 год)

Огляд літератури та періодичних видань. Вибір та виготовлення робіт за власним бажанням.

Практична робота. Самостійна розробка ескізу, складання та запис схем виробів. Виготовлення виробів за самостійно складеними схемами.

7. Екскурсії, виставки, конкурси (10 год)

Проведення екскурсій, конкурсів, відвідування виставок.

8. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Заохочення найактивніших вихованців. Звітна виставка.

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Вузли та візерунки	36	7	29
3.	Плетіння плоских іграшок	21	3	18
4.	Макраме в художньому оформленні житла та одягу	54	9	45
5.	Макраме та інші види декоративно-ужиткового мистецтва	27	3	24
6.	Творчі доробки відомих майстрів-художників макраме	9	2	7
7.	Виконання творчих робіт за задумом вихованців	54	6	48
8.	Екскурсії, конкурси, ігри, вікторини, змагання	9	-	9
9.	Підсумкове заняття	3	3	-
	Разом	216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі технікою макраме. Демонстрація готових виробів, виконаних вихованцями минулих років.

2. Вузли та візерунки (36 год)

Орнаментальні вузли: турецький, «лотос».

Допоміжні вузли: «галстучний». Вірменський вузол. Вузол «хамелеон». Схематичний запис вузлів, візерунків, прийомів. Прийоми плетіння по колу, прийоми закінчення виробу, прийоми для розширення і звуження в'язаного полотна.

Практична робота. Робота вихованців за індивідуальними завданнями. Виконання контрольних вузликів. Плетіння композиційного візерунка «хвилинка», оздоблювальної смужки «мережка». Плетіння по колу, закінчення виробу, розширення і звуження в'язаного полотна.

3. Плетіння плоских іграшок

(21 год)

Застосування техніки макраме для виготовлення плоских іграшок.

Практична робота. Плетіння іграшок: клоун, лялька, гном. Плетіння іграшок-тварин: рибка, кішка, бджілка, метелик, пінгвін, жабка, павучок, собачка, білочка, коза, ведмедик, конячка (за вибором вихованців).

4. Макраме в художньому оформленні житла та одягу (54 год)

Практичне використання макраме. Оздоблення інтер'єру та одягу елементами та виробами макраме. Жіночі прикраси. Дитячі вироби. Вибір кольору в сучасному інтер'єрі.

Практична робота. Плетіння комплекту серветок для кави, кошика для цукерок, кашпо для вітальні, панно-кишені, абажура з каркасом, декоративної полицки, овальної рамки для дзеркала, штори для арки в сучасному дизайні (за вибором вихованців).

Плетіння жіночих прикрас: пояси, комірці, браслети, кулони, кольє, косметички, краватки, кишеньки для мобільних телефонів - за вибором вихованців.

5. Макраме та інші види

декоративно-ужиткового мистецтва (27 год)

Макраме і дерево. Макраме і кераміка. Макраме і тканина. Макраме та ікебана.

Практична робота. Вплітання макраме у дерев'яні та керамічні вази, горщики, рамки, гудзики, намиста тощо. Обплітання серветки з тканини бордюрами з діагональних брід та листочків. Плетіння різноманітних ваз, квітів, ромашок, листочків.

6. Творчі доробки відомих майстрів-художників макраме

(9 год)

Ознайомлення з роботами вітчизняних та зарубіжних майстрів, авторами книг з техніки макраме. Самобутня творчість відомого українського графіка, майстра макраме Д.П.Захарченка. Італійська школа макраме. Роботи Валентини Кавандолі.

Практична робота: Плетіння панно за схемою Д.П.Захарченка «Дідусь». Плетіння панно «Птахи» технікою «кавандолі»

7. Виконання творчих робіт за задумом вихованців

(54 год)

Розробка творчих робіт за задумом вихованців. Основні етапи творчого процесу при виконанні виробу: вибір теми, складання ескізу та схеми, вибір вузлів та візерунків, добір матеріалу і конструктивних деталей.

Практична робота. Плетіння виробів за індивідуальним задумом вихованців.

8. Екскурсії, конкурси, ігри, вікторини, змагання (9 год)

Проведення екскурсій, конкурсів, ігор, вікторин, змагань. Участь у виставках. Організація та проведення конкурсу на кращого майстра макраме.

9. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих вихованців.

Проведення звітної виставки.

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Всього	Теоретичні	Практичні
1.	Вступне заняття	3	3	-
2.	Орнаментальні вузли та візерунки	33	7	26
3.	Макраме та інші види українського декоративно-ужиткового мистецтва	48	8	40
4.	Макраме, в'язання гачком та бісероплетіння.	30	6	24
5.	Плетіння української народної іграшки	9	2	7
6.	Плетіння болгарських «мартеничок» і молдавських «марцешорів»	6	1	5
7.	Плетіння жіночого одягу, прикрас	39	6	33
8.	Виконання творчих робіт за задумом вихованців	39	5	34
9.	Екскурсії, конкурси, виставки	6	-	6
10.	Підсумкове заняття	3	3	-
	Разом	216	41	175

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (3 год)

Мета, завдання та зміст роботи гуртка. Організаційні питання. Техніка безпеки при роботі у гуртку. Демонстрація готових виробів, виконаних вихованцями минулих років.

2. Орнаментальні вузли та візерунки (33 год)

Техніка виконання орнаментальних вузлів: «піраміда», японський вузол; візерунків: «павутинка», «віконце», «близнятко», «ялинка». Прийом «батерфляй» при виконанні великих робіт з довгими нитками.

Практична робота. Плетіння орнаментальних вузлів: «піраміда», японський вузол. Плетіння візерунків: «павутинка», «віконце», «близнятко», «ялинка».

Запис схем. Оформлення альбомів-пам'яток.

3. Макраме та інші види українського декоративно-ужиткового мистецтва (48 год)

Поєднання макраме з українською народною вишивкою та писанкарством. Українська народна вишивка інтер'єрного призначення. Види рушників та їх призначення. Орнаменти. Символи рослин і тварин – невід'ємна частина оздоблення рушників.

Складання візерунків. Оплетення писанок та крашанок різними візерунками технікою макраме.

Практична робота. Плетіння панно «Бабусин рушник», «Півні», «Птахи» технікою «кавандолі». Прикрашання рушника візерунком «шахматка» та китицями. Перенесення різних малюнків з української вишивки на техніку макраме.

Оплетення писанок і крашанок візерунками «сітка», «ланцюжки», «бриди».

Виготовлення кошиків, підставок серветок для писанок і крашанок.

4. Макраме, в'язання гачком та бісероплетіння (30 год)

Порівняння та поєднання техніки макраме, бісероплетіння та в'язання гачком.

Практична робота. Перенесення малюнка з виробів, в'язаних гачком, на техніку плетіння макраме. Обговорення зразків робіт, виконаних технікою в'язання гачком.

Плетіння панно «Ми – незалежні», «Мирне небо». Використання техніки «кавандолі», горизонтальних і вертикальних вузлів, візерунка «шахматка», вузла «капуцин».

Плетіння брелоків, кишеньок для мобільних телефонів, плоских іграшок за схемами бісероплетіння (за вибором вихованців).

5. Плетіння української народної іграшки (9 год)

Особливості української національної іграшки. Український національний одяг. Основні кольори, елементи одягу, прикраси.

Практична робота. Плетіння об'ємної іграшки-ляльки «Українка». Плетіння та оздоблення квітами віночка. Плетіння українського національного одягу для ляльки.

6. Плетіння болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів» (6 год)

Особливості плетіння болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів».

Практична робота. Плетіння сувенірів: болгарських «мартеничок» та молдавських «марцешорів». Поєднання червоного і білого кольорів. Виготовлення подарунків.

7. Плетіння сучасного жіночого одягу, прикрас (39 год)

Особливості виготовлення жіночого одягу, прикрас у техніці макраме. Догляд за плетеними речами.

Практична робота. Плетіння пляжних топів, пляжних сумок, прикрас. Поєднання різноманітних вузлів, візерунків. Поєднання кольорів та фактури ниток. Оздоблення виробів.

8. Виконання творчих робіт за задумом вихованців (39 год)

Ознайомлення з новинками техніки макраме з різних джерел. Основні етапи процесу при виконанні виробу: вибір теми, складання ескізу та схеми, вибір вузлів та візерунків, добір матеріалу і конструктивних деталей.

Практична робота. Плетіння робіт за індивідуальним задумом вихованців. Плетіння робіт за обраним зразком.

9. Екскурсії, конкурси, виставки (6 год)

Екскурсія на виставку макраме. Підготовка виконаних робіт на виставку. Оформлення робіт, експозицій. Виставка робіт випускників гуртка макраме.

10. Підсумкове заняття (3 год)

Підведення підсумків роботи за рік. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- макраме як вид декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію макраме;
- інструменти, матеріали, обладнання для плетіння макраме;
- способи плетіння основних і допоміжних вузлів, візерунків;
- способи виготовлення різноманітних виробів, сувенірів;
- українські народні традиції, звичаї, символи

Учні мають вміти:

- користуватись основними інструментами;
- плести основні вузли і візерунки макраме;
- підбирати матеріали за фактурою і кольором;
- працювати за умовними позначеннями на схемах;
- користуватись різними схемами з макраме;

- складати власні схеми;
- виготовляти різноманітні вироби, сувеніри;
- виготовляти різні оздоблювальні елементи до виробів та сувенірів;
- поєднувати макраме з різними техніками декоративно-ужиткового мистецтва
- користуватись різноманітними джерелами інформації про техніку макраме

МАТЕРІАЛИ ТА ІНСТРУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ РОБОТИ ГУРТКА МАКРАМЕ

п п/п	Матеріали
1.	Різнокольорові мотузки, шнури, нитки різної фактури та товщини
2.	Металеві та пластмасові кільця різного діаметру
3.	Різнманітні за формою, кольором намистини
4.	Тверда подушка, обтягнута поролоном та тканиною (або пінопласт)
5.	Клей ПВА
6.	Металевий дріт різного діаметру
7.	Палички
Інструменти	
1.	Ножиці
2.	Шпильки
3.	Гачки
4.	Голки, булавки
5.	Сантиметрова стрічка
6.	Нитки для пришивання

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ващишин Н.В. Макраме. Програми для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-

естетичного напрямку. / Н.В.Вацишин. - Укл. Л.І. Ковбасенко, Л.М. Павлова. - ІЗМН, 1996. - 400 с.

2. Воронєцька І.В. Рукоділля в школі / І.В. Воронєцька – Поліграфкнига, Тов. «АВДІ», - К., 1998.

3. Захарченко Д.А. Сувенірний календарь-ежемесячник «Макраме» на 1990 год. / Д.А. Захарченко – К., 1990.

4. Ивахнова М. Ваш досуг / М. Ивахнова – Смоленск: «Олимп». «Русич», 1999.

5. Котова И.И., Котова А.С. Волшебная игла. Возрождение славянки. Жгуты и шнуры. / И.И. Котова, А.С. Котова – Санкт-Петербург: Корона Принт., 2000.

6. Краузе А. Макраме / А.Краузе – Т., 1986.

7. Кузьмина М.А. Азбука плетения / М.А. Кузьмина – И., 1993.

8. Кузьмина М.А. Макраме / М.А. Кузьмина – М., 1990.

9. Литвинець Е.М. Чарівні візерунки / Е.М. Литвинець – К.: Радянська школа, 1985.

10. Максимова М.В., Кузьмина М.А. Незабытые ремёсла / М.В.Максимова. М.А. Кузьміна – Минск, 1967.

11. Никитина Г.Л. Декоративное плетение макраме / Г.Л.Никитина – Кишинев, Изд. «Тимкул», 1986.

12. Светашова Т.А. Макраме / Т.А.Светашова – Нальчик, 1993.

13. Соколовская М.М. Макраме / М.М. Соколовская – М., 1983.

14. Соснина Т.М. Макраме. Художественное плетение / Т.М.Соснина – Л., 1985.

15. Філоненко К.В. Азбука макраме /К.В. Філоненко – К., 1988.

16. Шульга Л.М. Макраме. Програми для гуртків, секцій, творчих об'єднань позашкільних закладів суспільно-громадського та художньо-естетичного напрямку /Л.М. Шульга – Київ, 1996.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. Артюх Вікторія Валентинівна, керівник народного театру танцю «Пігмаліон» Сумського міського палацу дітей та юнацтва.
2. Білай Ірина Анатоліївна, член Національної спілки майстрів народного мистецтва.
3. Вартовник Валентина Олександрівна, керівник народного дитячого ансамблю танцю «Серпанок» Центру творчості дітей та юнацтва Галичини міста Львова, заслужений працівник культури України.
4. Василянська Ірина Олександрівна, заступник директора Українського державного центру позашкільної освіти.
5. Вихренко Тетяна Олексіївна, методист вищої категорії Українського державного центру позашкільної освіти.
6. Дейдиш Лариса Анатоліївна, методист першої категорії Українського державного центру позашкільної освіти.
7. Джуріна Ганна Петрівна, керівник гуртка-методист Дитячо-юнацького центру Дарницького району міста Києва.
8. Єр'оміна Тетяна Миколаївна, керівник зразкової хореографічної студії «Лілея» Конотопського міського центру дитячої та юнацької творчості Сумської області.
9. Кухтіна Вероніка Анатоліївна, керівник гуртка зразкового художнього колективу «Театр танцю «Модус Ніка» Центру творчості дітей та юнацтва Оболонського району міста Києва.
10. Малєга Алла Василівна, художній керівник народного художнього колективу «Райдуга» Центру дитячої та юнацької творчості Держинського району міста Кривого Рогу Дніпропетровської області.
11. Монарх Євгенія Юхимівна, керівник народного хореографічного колективу «Веселка», заслужений працівник культури України, Центру дитячої та юнацької творчості міста Василькова Київської області.

12. Остафейчук Ольга Володимирівна, керівник народного ансамблю сучасного танцю «Антре» Центру дитячої та юнацької творчості Ленінського району міста Донецька.

13. Педоренко Олена Василівна, методист Українського державного центру позашкільної освіти.

14. Савельєва Наталія Григорівна, керівник народного ансамблю сучасного танцю «Антре» Центру дитячої та юнацької творчості Ленінського району міста Донецька.

15. Ткачук Віталій Володимирович, директор Українського державного центру позашкільної освіти, кандидат філософських наук.

16. Ткачук Ірина Олександрівна, директор Броварського навчально-виховного об'єднання управління освіти Броварської міської ради, кандидат філософських наук.

